

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Extra Posten.

Torsdagen den 16 Mars 1820.

(Insändt).

*Några ord med afseende på Rim-
meriet: Mythologierne eller
Gudatvisten, infördt i Allmän-
na Journalen för 1820, N:o 31
och 32.*

Märk på *Torndyfveln*, som sig yfver.
Han ur sin höjd ses tumla ner i mo,
Der han den skarpa sandås klyfver,
Och i förhåfvandet (från hålstång och vindspel)
Tätt öfver sig en börda lyfta
T våld, som, om det så blef öfvadt af *kamel*
Hautt skuffa Atlasbergets klyfta.
Salig Bjugg.

Under en tid, då ett högre alfvar i
vettenskap och konst synes äfven inom vårt
fädernesland blifva rådande, kan väl ingen
förnuftig menniska annat än förakta och
afsky allt *sånigt grin*, allt *slip*, som om
det äfven förmår kittla lättsinniga öron,
aldrig kan undgå att på det högsta fördö-
mas af hvarje manligt tänkesätt. Väl vet
jag, att det gafs en period i vår bildning,
då sådant var mycket gängse, då man ej
kunde anses för något rätt stort kraftge-
nie, utan att à la Voltaire hafva skrivit
en bit vers öfver något heligt och alfvar-
samt ämne. Detta hörde till den ti-
dens goda ton och utbasunades af små
och stora såsom det högsta af all satir.
Nu mera, prisad vare den manligare sin-
nesstämningen, har ett sådant skribleri

till det mesta aftagit och kommit ur mo-
det, ehuru man väl ännu här och der får
höra något dylikt insektpip. Ett sådant
exempel har man ej länge sedan fått för-
nimma i Allmänna Journalen, en fatatur
för de mest stridiga ideer, stundom goda,
stundom på det vidunderligaste sätt för-
vridna och förvrängda. Men det är ej
Journalen jag här vill bekriga; ty jag må-
ste tillstå att jag läser den ofta med nöje
och heldre än flera andra dagblad, för-
nämligast för de der icke sällan förekom-
mande goda politiska uppsatser; nej det
är det *lättsinniga, ytliga och föraktliga*
Rimfuskriet i N:o 31 och 32 af nämde
tidning, som gifvit anledning till följande
reflexioner.

Ideen med detta *rimpladder* skall va-
ra ett slags poetiskt bevis på den Greki-
ska Mythologiens företråde framför den
Nordiska, eller rättare ett försök till den
förras förherrligande och den sednares be-
skrattande och förnedrande. Fördenskull
föreställes Kronion på Momi inrådan bju-
da samtliga Afgudarna till sin Olymp.
En lång beskrifning följer derefter på de
nordiska Gudarnas antågande dit, utstof-
ferad med de vanliga Blumauerska tokro-
ligheterna. Emedlertid uppstår en tvist
mellan de tvenne Gudastammarna, för-
nämligast mellan Kronion och Thor, som
slutas med samtelige Asagudarnas bort-
körande. De sistnämde inbjudas ånyo,
undfagnas och få den nåden åhöra ett

långt och prydligt tal om den Grekiska Gudaracens företrädare framför den Nordiska m. m. Detta är nu hela ideen, hvilken, som hvar och en ser, är högst ytlig och icke rätt sammanhängande. 1:mo Emedan man ej kan inse, hvarföre Kronion i den uppkomna striden skulle vara starkare än Thor, 2:do hvi Asarne, en gång utkastade, ville återkomma, 3:o hvarföre intet svar å Asarnes sida lemnas på Kronions invectiver, 4:o hvarföre den Olympiske Guden, hvilken Auktorn vill tillägga en så stor majestätsvärdighet, låter förnedra sig dertill, att drifva ett dylikt narrspel, m. m. Men en slik *Rimprofessor* är ej så noggrann med sammanhanget, blott verserne äro flytande och något lättsinnigt joller kan få inskrufvas mellan rimmen.

För att nu, som ordspråket hyder, gå i ordning med frågorna, så vill jag först framlägga för lasaren det ytterst lättsinniga i nämde *Rimramsä*. Som en Svensk född man, hvilket väl Auktors språk och öfriga rim-maner tyckes gifva vid handen, borde man väl bära så pass mycken aktning för de föröna, ärliga fäder (hvilka, om de åter kunde uppstå, säkert recenserade Auktorn på helt annat sätt, än hvad jag förmår åstadkouma) än att så platt sätta sig ner och bespotta dem. Sjelfva fosterlandskänslan lär oss, att äfven der våra fäder begingo fel, se dem med skonahet. Hvarje tid bör bedömmas efter sin art af kultur.

Hvad som för våra förfäder från deras ståndpunkt af upplysning var heligt och fördradsbjudande, borde åtminstone vara vridnet från ett uppenbart grin, hvilket är så mycket smädligare, emedan just vår tid står i mon af sin upplysning långt efter de föröna i renhet, kraft och oförderfvade seder. Den lära, som Auktorn nu begabbar, var likväl föröna en lefvande tro hos hans fäder, hon väckte denna modiga, raska och vidfrådade riddarsända, som sedan, mildrad genom Christendomen, såg sin skönaste blomma uppspira i Medeltidens Chevaleri. Den lära, som

Auktorn bespottar, lefde dock i manliga hjertan, eldade blodet till hugstora värk, samma blod, som genom försruppade åldrar, ännu rinner i våra ådror.

För det andra, är troligtvis den rollen sämst bland alla, att göra sig till en *Apa* för pöbeln, ty det kan jag försäkra Auktorn, att blott han och hans gelikar kunna finna nöje i ett dylikt taskspeleri.

För det tredje bevisar detta Auktorns *Rim-Lexicon* in nuce, hvad det bor för tankar i hans krystande hjerna. Det är icke Nordens kyska, allvarliga lynne, som eldar honom, nej det är Söderus yttre sinnlighets joller. — För honom är den Nordiska mythen, som talar om ett släkte, der *oskulden* regerade, men som syndigt och orenadt snart såg den försvinna ifrån sig, ingen ting mot alla Greklands *stölhistorier* och sinnliga vällustsmålningar. För honom är den Nordiska Mythen, som talar om Asa-Gudarnas fall, i följd af *Baldurs död*, deras *rening* och en herrligare verlds uppkomst, af ingen betydelse mot Jupiters förvandling i en *tjur* (bilden af den oskälige *brunst*). För honom är Frejas klagande kärlek, som ständigt sørjer sitt älskade och förlorade föremål, af intet värde mot Veneris rendezvous med Mars. Nej! det hör till tidens lättsinniga lynne, att man skådar på formen och ej ser in i själen. Antingen skall man vara bra inskränkt, eller också bra lättsinnig, för att på ett sådant maner skuffa ut en hop uselheter i det allmänna.

För det fjerde borde väl den beskedlige Författaren erinra sig, hvarföre man stämmer sin lyra. Är det för att förlusta gatpojkar? Har naturen förlänt en snille, så är det ett vanvet att missbruka det på poesiens ovärdiga föremål. Vår Auktorn kan icke fränkannas en viss Wielandisk elegans och ogemmen ledighet i sina verser, men också är detta alltsammans. Mitt råd är, att om han fortfar att rimma (hvar ifrån mina ord ej lär afskräcka honom) så må han då åtminstone vända sig åt fö-

remål, som äro tjenliga för en poetisk lyftning; ty säg mig, upphör Poesien att vara kysk, hvem skall då vara det?

Jag har påstått att detta Rimpladder, detta *sudder* bevisar den största ytlighet. När Auktor yttrar:

I Asaläran, hvilken fann
Ännu en tydlig mening?

så vet man hvar han är hemma. Eller denna anmärkning: att Odins korpar voro hans *spioner* m. m. som skall kan tänka, vara qvickt. Visst är det mången, som ser lika svart framför sig, som Auktorn, men det kan jag försäkra honom, att icke alla göra.

Det är annars bra lustigt, att se vissa trånghufvade ligurers genie-slentrian. Derföre att det lilla, usla, tafatta jemmerliga krypet, som kallar sig för *Jag*, icke kan inpina någon högre tanka i sin fortråkade hjerna, så är allt idel förryckthet, dumhet, osammanhang, som ej kan rymmas i en sådan liten *seheneraritechslåda*.

På det sättet kan allt bortraisoneras. Det markerar också en otrolig ytlighet och låfång. Utan omsvep (ty för Auktorns blick är klart som ljusen för ljusputsaren på theatern) förklarar han, att den Nord. Mythologien är idel sliddersladder, idel obegripliga ting, hvari ingen högre betydelse än den om fläsk, svinryggar, kor, lamm, kattor, bockar, qvinnoskagg m. m. kan läggas eller finnas. Se så skall man *explicera* saken.

Nu vill jag göra Auktorn några små frågor: Har han någonsin gjort sig den ringaste reda för, hvad som menas med Mythologie? Förmodligen är det blott en vidskepelse, svarar han småleende. — Nå, hvarifrån har då denna vidskepelse sitt ursprung? För det att människor på den tiden voro så hjertans dumma — och ej så hjertans *qvicka* som den der *Jag*, vi nyss nämde deroppe. Nå, fritt min Herre, jag gifver er en prismedalj, om Ni kan smörja ihop någon lika så osam-

manhängande vidskepelse som den Nordiska Mythologien. Det är skada, att vi blott hafva en Academie för det alfvarssamma och icke äfven en för det putslustiga. Der borde Ni, min Herre, föra, om ej Protocollet, åtminstone vara en sjäfskrifven Ledamot. Jag uppmanar er nu här offentligen att bevisa, icke på vers, men på prosa, den Nord. Mythsens uselhet och galenskap.

En förståndig människa företager sig väl aldrig, att så hänikt begrina en sak, utan att han först grundligen studerat sakens ämne. Mer det är Grekernas Myther, hvilka för Auktorn allen äro så klara och förträffliga. Godt. Jag vill taga några lectioner utaf er. Jag vill blott framställa en fråga? Hvad förstodo Grekerne under Gudanamnet Helios? Den frågan faller mig just in, i anledning af den enaldiga Recensionen i Stockholms-Posten öfver Poet. Calendern. — Kan ni besvara den frågan rätt, så vill jag åtaga mig besvara, hvem Gere var och Tok och Rotatoski och maskarne som krälade och pöste i Ymers kropp. Alfvar, m. Herre, fordras i allt och derjemte grundlighet. Annars löper man fara att stupa på näsan. Tro mig, den tid kommer, då ingen ger-na skrattar åt en ytlig qvickhet, något lappris-skämt. Orden måste komma från ett hjerta, som är fullt af manliga tankar och känslor, och då hinna de hjertan, som förstå och värdera dem. Auktor anför, såsom ett slags testimonium på sin tro, Die Götterlehre von Moritz. På samma sätt kunde man säga: Det finnes ingen Gud — läs bara Voltaire. Noach bödde i Sverige — läs bara Göranson. Fan antäktar gerna flickor — läs bara boken om den gamle ormen. Atterbom är galen — läs bara Journalen. Atterbom är ett snille — läs bara Svensk Litteratur-Tidning. Leopold är en Gud — läs Stockholms-Posten — Leopold är en jemmerlig Rimmare — läs Hammarskölds Viiterhets-Historia. — Asaläran är ett vettlöst sammelsurium, ej värdt en kosvans — läs *Gudatvisten*. Asa-

läran är någonting högst genialiskt och stort — läs Iduna och flera andra skrifter. Se — ungefär så der kan man prata — utan att bli en hårsmon klokare. Läser ni, min Herre, Morits, så läser jag Görres, similis simili gaudet.

Jag har sagt, att nämde Auktors Rimrimerim är förakteligt, det vill jag äfven åtaga mig att bevisa.

Till en början, min Herr Auktor, vill jag berätta för er en historia. Ah! charmant. Nå, om den icke just blir Fransyskt Grekisk, så kan den dock låta höra sig. Jag har läst på något ställe, hvarest minnes jag nu icke, om en målare, som med mycken svett och möda tillsuddade i egenkär fåfänga en hop figurer. Händte sig så en dag, det en viss konstdomare gjorde besök hos honom. Ah! tänkte målarn, här öppnas mig ett skönt fält för beröm. Han införde konstdomaren i sitt målnings-galleri och frågade med en liten synnerlig själfnöje, om ej han vore en lycklig artist? Å jo, sade konstdomaren, något satiriskt, men en sak vill jag säga er på förhand, alla dessa figurer kring väggarna komma en gång i en annan värld omkring er, för att återfordra sina själar. — Hvad nu artisten svarade härför, det vet jag icke — men historien är icke längre. För tusan — inte längre — hvad var det för en galenskap, — döda ting vilja fordra igen sina själar — säkert står den Historien i någon upplaga af Edda. Nej min Herre, men hvad som värre är, den är icke blott tryckt, den är inpräglad i människohjertat. Hvad säger Ni? Sådana bizarra narragtig-

heter. Ja! just sådana. Jag vill skrida till förklaring.

Hvad är en individus lif annat, än realiseringen af den och den ideen, som nödvändigt hörer till spelet i den stora verldsdramen. I hvarje vår handling, den må bestå i att poetisera, undervisa, med ett ord, från det högsta till det lägsta, bör ligga en sann idé till grund, hvarföre vi så handla. Allt som vi företaga utan plan, idé etc. är förkastligt. En menniska, som ej verkar efter några gifna ideer, dess lif är ju blott ett nullitet. Den målaren, om hvilken jag ofvanföre talat, säges derföre med rätta en gång komma att stå till ansvar (jag har intet annat ord i hast att tillgå) för sina målningar, ty de voro utan ideer (sjalar). Så kan man äfven säga om en Rimmare, som krasar ihop en mängd ord, för hvilka ingen idé ligger till grundval. Att nu lättsinnigt gyckla med det icke gyckelvärda, att begrina det man icke förstår (märk läsare, det man icke förstår) hvad idé ligger deruti?

Till att förlöjliga en sak fordras väl åtminstone, att den bör vara begriplig, annars är den ju under allt förlöjlignande. Hvem skrattar åt ett Danvikshjon? Hvem gråter icke heldre? Vore det icke detsamma som om man företog sig, att skriva satirer öfver Sanskritskan, den förmodligen få i vårt land känna stort mer än till namnet — eller att skriva ett Epigram öfver en oxes bölande. Nej! man skall vara så stockblind, som en Mumie, för att platta ner sig och beskratta, hvad man själf erkänner vara utan mening.

(Slut e. a. g.)

Prenumeration på 48 Numror af detta Blad, som utkommer hvarje Måndag och Torsdag, emottages med 2 R:dr Bco uti Herrar Uppers & Comp., Östergrens och Bruzelii Boklädor.

N:o 23 utgifves nästa Måndag.

Stockholm, tryckt hos JOHAN IMNELIUS, 1820.